

Toetsingssystemen beroepsorganisaties geaccrediteerd

MR. B. DE HOOGH

Sinds een aantal jaren wordt namens de beide beroepsorganisaties van accountants nagegaan of hun leden de normen voor de beroepsuitoefening in voldoende mate in acht nemen. Dit geschiedt door de kwaliteitsbeheersingssystemen van accountantskantoren aan een nader onderzoek te onderwerpen. Om te voorkomen dat zowel de Raad van Toezicht als het College Toetsing Kwaliteit bij een bepaald accountantskantoor een toetsing moet uitvoeren, zijn de beide toetsingssystemen recent over en weer geaccrediteerd.

Kwaliteit staat bij accountants al jaren hoog in het vaandel. Aan deze kwaliteit ontleent het maatschappelijk verkeer het vertrouwen in de diensten van accountants. Toch blijkt die kwaliteit niet altijd meer zo vanzelfsprekend. Een aantal beursschandalen heeft dit de afgelopen jaren nog eens pijnlijk duidelijk gemaakt. Om het geschonden vertrouwen in (de kwaliteit van) accountantsdiensten te herstellen heeft de Algemene Ledenvergadering van de NOvAA in 2002 de Raad van Toezicht, als onafhankelijke toezichthouder voor het beroep van Accountant-Administratieconsulent, ingesteld. De Raad van Toezicht heeft tot taak de kwaliteit van de beroepsuitoefening door AA's te bewaken en, indien blijkt dat sprake is van een klachtwaardig handelen van een AA, de gesignaleerde overtreding aan de tuchtrechter voor te leggen. Ter uitvoering van zijn taak bezoeken toetsingsteams namens de Raad van Toezicht periodiek de accountantskantoren waar Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn. Bij deze kantoren wordt het stelsel van interne kwaliteitsbeheersing getoetst. Naar aanleiding van deze toetsing doet de Raad een uitspraak over de vraag of het stelsel van kwaliteitsbeheersing voldoet aan de daaraan gestelde eisen.

Overlapping

Ook het NIVRA heeft, ten behoeve van het toezicht op de kwaliteit van de beroepsuitoefening van registeraccountants, een systeem van toetsing in het leven geroepen. Het College Toetsing Kwaliteit voert, op een soortgelijke wijze als de Raad van Toezicht,

toetsingen uit bij registeraccountants die in een accountantsfunctie werkzaam zijn. De accountantskantoren die in dit kader vanwege het College Toetsing Kwaliteit bezocht worden, moeten (indien bij die kantoren ook één of meer Accountants-Administratieconsulenten werkzaam zijn) tevens door toetsers van de Raad van Toezicht voor een toetsing worden bezocht. Het is evident dat een nagenoeg identieke toetsing door twee toetsingsinstanties, die beide slechts een deel van de bij de getoetste kantoren werkzame accountants in de beschouwing betrekken, weinig doelmatig (en derhalve ongewenst) is. Om die reden hebben de Raad van Toezicht en het College Toetsing Kwaliteit overleg gevoerd over de vraag of de beide toetsingssystemen onderling uitwisselbaar zijn, en als dat zo is of dan wellicht één van beide instanties de toetsing van alle bij een accountantskantoor werkzame accountants (AA's én RA's) voor zijn rekening zou kunnen nemen.

Gelijkwaardig

De Raad van Toezicht en het College Toetsing Kwaliteit hebben een uitgebreide vergelijking gemaakt van de overeenkomsten en verschillen tussen de beide stelsels van kwaliteitsbeheersing en tussen de binnen die stelsels gehanteerde werkmethodeken. De diverse vragenlijsten en toetsingsprogramma's zijn minutieus met elkaar vergeleken, waarbij de verschillen in kaart zijn gebracht. Op basis van de gemaakte analyses is geconcludeerd dat de beide toetsingssystemen in opzet zeer grote

Mr. B. de Hoogh is
voorzitter van de
Raad van Toezicht.

overeenkomsten met elkaar vertonen, maar dat voor een volledige gelijkwaardigheid hier en daar nog een aantal kleine aanpassingen moest worden doorgevoerd. Na doorvoering van deze aanpassingen, waartoe tijdens het overleg de bereidheid werd uitgesproken, zijn de toetsingssystemen niet alleen gelijkwaardig, maar ook voorbereid op nieuwe regelgeving die voortvloeit uit de herziening van de Achtste Europese Richtlijn inzake de wettelijke accountantscontrole van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen en de Nederlandse Wet Toezicht Accountantsorganisaties. Nu op grond van de toegezegde aanpassingen de beide toetsingssystemen als gelijkwaardig kunnen worden beschouwd, was de basis voor een wederzijdse accreditatie aanwezig. Inmiddels is de accreditatie van de toetsingssystemen van de Raad van Toezicht en het College Toetsing Kwaliteit dan ook een feit. Het directe gevolg van de accreditatie is dat accountantskantoren waar zowel AA's als RA's werkzaam zijn, nog slechts door één van beide toetsingsinstanties zullen worden bezocht, waarbij deze toetsingsinstantie de werkzaamheden van beide groepen beroepsbeoefenaren aan toetsing zal onderwerpen¹.

Doorgevoerde aanpassingen

Voor de Raad van Toezicht heeft de accreditatie tot gevolg dat zijn werkwijze met ingang van 1 september 2004 op bepaalde punten enigszins is gewijzigd. Zo zijn aan de toetsingsprogramma's die de Raad hanteert bij het beoordelen van de door een kantoor opgebouwde (samenstellings-, beoordelings- of controle-) dossiers enkele werkzaamheden toegevoegd

De accreditatie van de toetsingssystemen van de Raad van Toezicht en het College Toetsing Kwaliteit is een feit.

dan wel nader toegelicht. Ook is het aantal verwijzingen in de toetsingsprogramma's naar de vindplaats van de getoetste norm voor de beroepsuitoefening verder uitgebreid. Bovendien heeft de Raad een toetsingsprogramma ontwikkeld voor 'overige opdrachten'. Dit toetsingsprogramma zal met name worden toegepast bij die accountantskantoren die relatief veel andere opdrachten vervullen dan de bij het maatschappelijk verkeer min of meer bekend veronderstelde samenstellings-, beoordelings- en controleopdrachten². Hoewel het reeds in het voorplan van de Raad van Toezicht lag om, conform een Europese Aanbeveling op dit gebied, de toetsingen geleidelijk te gaan verleggen van het toetsen van kantoren naar het toetsen van vestigingen, zal de Raad dit voornemen ten aanzien van wettelijk ver-

plichte controles versneld gaan uitvoeren. Dit betekent dat de Raad voor die geselecteerde kantoren die wettelijke controles verrichten zo veel mogelijk reeds met ingang van 2004 al die vestigingen in de toetsing zal betrekken waar werkzaamheden ten behoeve van die wettelijke controles worden verricht.

Voorgestelde aanpassingen

Naast deze aanpassingen die op relatief korte termijn konden worden doorgevoerd, zijn er ook aanpassingen die een langere voorbereidingstijd vergen. Het gaat hierbij met name om aanpassingen die uitsluitend kunnen worden doorgevoerd nadat de Algemene Ledenvergadering van de NOVAA een daartoe strekkende wijziging van de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsingen heeft aangenomen. De Raad heeft daarbij de volgende twee aanpassingen op het oog.

Indien een toetsing naar de mening van de Raad tot het oordeel 'onvoldoende' heeft geleid, doet de Raad thans 'aanbevelingen' ter verbetering. Het is de wens van de Raad om, in het kader van het stimuleren van de kantoren om tot initiatieven ter verdere verbetering van het systeem van kwaliteitsbeheersing te komen, het stellige karakter van de gedane voorstellen te benadrukken. De Raad heeft om die reden aan de NOVAA verzocht om voortaan 'aanwijzingen' ter verbetering te kunnen doen.

In de reeds eerder gememoreerde Europese Aanbeveling inzake de minimumeisen voor de waarborging van de kwaliteit van de wettelijke controle wordt als eis gesteld dat de toetsingsfrequentie van organisaties van openbaar belang hoger ligt dan die voor de overige controleopdrachten. De Raad gaat thans voor alle door een accountantskantoor uitgevoerde opdrachten uit van een toetsingsfrequentie van in beginsel eens in de zes jaar. Om in lijn te komen met deze Europese Aanbeveling, en ook aan te sluiten bij de door het College Toetsing Kwaliteit gehanteerde toetsingsfrequentie, heeft de Raad van Toezicht de NOVAA verzocht de Verordening op de Periodieke Preventieve Toetsing dusdanig aan te passen dat accountantskantoren die organisaties van openbaar belang als cliënt hebben eens in de twee jaar kunnen worden getoetst. Voorts acht de Raad het wenselijk om accountantskantoren die wettelijke controles uitvoeren bij andere organisaties, minimaal eens in de vier jaar worden getoetst. Voor alle overige accountantskantoren kan naar de mening van de Raad de huidige toetsingsfrequentie van eens in de zes jaar gehandhaafd blijven.

Tot slot

De Raad van Toezicht is van mening dat met de wederzijdse accreditatie de doelstelling van de beide

toetsingsystemen (te weten: het bijdragen aan het vertrouwen in de kwaliteit van accountantswerkzaamheden) op een doeltreffende wijze zijn gecombineerd met het streven naar een zo efficiënt mogelijke realisatie van die doelstelling. **AA**

Noten

1 Of een toetsing door de Raad van Toezicht dan wel door het College Toetsing Kwaliteit wordt uitgevoerd, hangt af van de verhouding tussen het aantal bij het desbetreffende accountantskantoor werkzame AA's en RA's (of, bij een gelijk aantal: de verhouding tussen de AA's en RA's die eigenaar van het kantoor zijn). Zijn de AA's numeriek in

de meerderheid dan zal de Raad van Toezicht de toetsing voor zijn rekening nemen.

2 De gewijzigde toetsingsprogramma's zijn te vinden op het besloten gedeelte van de website van de Raad van Toezicht (www.rvtbaa.nl). Leden van de NOvAA hebben, om toegang tot dit besloten gedeelte te krijgen, enige tijd geleden een wachtwoord ontvangen. Indien u als lid van de NOvAA nog geen wachtwoord heeft ontvangen (of indien u dit bent kwijtgeraakt), kunt u een wachtwoord aanvragen. Zend hiertoe een e-mail (met als onderwerp 'wachtwoord') naar info@rvtbaa.nl. Vermeld in uw bericht behalve uw naam ook uw privé-adres.